

KARELIA-AMMATTIKORKEAKOULU

Muotoilun koulutusohjelma

Mari Lahtinen

LASTEN SATUKIRJAN KIRJOITTAMINEN JA KUVITTAMINEN

Opinnäytetyö

Toukokuu 2013

OPINNÄYTETYÖ
Toukokuu 2013
Muotoilun koulutusohjelma

Sirkkalantie 12 A
80200 Joensuu
Puh. 050 311 6317, 050 438 7550

Tekijä

Mari Lahtinen

Nimeke

Lasten satukirjan kirjoittaminen ja kuvittaminen

Tiivistelmä

Tavoitteena on kirjoittaa, kuvittaa ja taittaa löylyhengestä sekä saunakulttuurista kertova satukirja lapsille. Kirjan kuvituksessa on elementtejä lappilaisuudesta, mutta se ei ole kirjan hallitsevin vaikuttaja. Kirjan kohderyhmänä toimivat 3-6-vuotiaat lapset. Raportissa tarkastellaan kirjan kirjoitus-, kuvitus- ja taittoprosessia tekijän näkökulmasta. Kirjan tekstiin ja ulkoasuun ovat vaikuttaneet kysely perheille, omat muistot ja mielikuvat lastenkirjoista sekä kirjallisuus. Työ pitää sisällään kirjan tarinan, kuvituksen suunnittelun sekä 8 aukeamaa + kannet valmista kuvitusta.

Kieli
suomi

Sivuja 29
Liitteet 11

Asiasanat

Lastenkirjat, sadut, kuvitus

THESIS
May 2013
Degree Programme in Design
Sirkkalantie 12 A
FI 80200 Joensuu
Tel. 050 311 6317, 050 438 7550

Author
Mari Lahtinen

Title
Writing and Illustration of a Children's Storybook.

Abstract

The goal of this work is to write, illustrate and lay out a children's storybook on the spirit of sauna and sauna culture. The illustration of the book includes elements from Lapland, although it is not the most dominant element of storytelling. The target group for this book includes children between 3-6 years of age. The report examines the writing, illustration and layout process of the book from the author's perspective. The story and the layout for the book were influenced by a questionnaire directed at families as well as the author's own vision and childhood memories of children's literature, and by literature reviewed for the theoretical part of this thesis. The thesis work includes a story telling for the book, design of the illustration, and illustrations for eight double pages and the covers.

Language
Finnish

Pages 29
Appendices 11

Keywords
Children's books, illustration

Sisältö

1	Johdanto	5
2	Lähtökohdat ja eteneminen	6
	2.1 Lukemisen tärkeys lapsen kehitykselle	7
	2.2 Viitekehys	7
	2.3 Perehtyminen aiheeseen	8
3	Satuja ja tarinoita	10
	3.1 Suomalaisen sadun ominaispiirteitä	10
	3.2 Tyyli-vaikutteet	11
	3.3 Kysely perheiden lukutottumuksista	13
4	Tarina	16
	4.1 Tarinan luonne	17
	4.2 Päähenkilöiden ominaispiirteet	18
	4.3 Aukeamasuunnittelu	19
5	Graafiset elementit	20
	5.1 Kuvitus	21
	5.2 Värisuunnittelu	24
	5.3 Typografia	26
	5.4 Valmiin satukirjan formaatti	27
6	Pohdinta	28
	Lähteet	29

LIITTEET

1 Johdanto

Lastenkirjoja ilmestyy markkinoille jatkuvasti, mikä kertoo, että satukirjojen lukeminen on vielä tänäkin päivänä olennainen osa perheen yhteistä aikaa. Kasvavan mediatarjonnan myötä voisi kuvitella, että kirjat ovat menettäneet merkityksensä. Näin ei kuitenkaan ole vielä lastenkirjojen osalta tapahtunut, vaan ne ovat pitäneet pintansa kaikki nämä vuodet. Rinnalle ovat tietysti nousseet myös videopelit sekä internetin mediatarjonta, mutta perheissä luetaan silti perinteistekin satukirjaa. Haluan painottaa lukemisen tärkeyttä lapselle ja sitä miten perheet kokevat lapselle lukemisen nykypäivänä.

Siitä huolimatta, että eri mediat ovat tuoneet markkinoille uusia ajanviihteitä perheen arkeen, haluan tarttua opinnäytetyöni valinnalla juuri perinteiseen lukemisen arvostamiseen. Arvostan vanhoja lastensatuja, kuten Prinsessa Ruusunen ja Ruma Ankanpoikanen, joissa tarinasta näkee, että siihen on käytetty aika, ja se on toteutettu hyvin tyylikkäästi. Kirja kasvattaa lasta ja antaa lapsen mielikuvitukselle tilaa kasvaa sekä luo vahvan siteen vanhempien ja lapsen välille. Juuri siksi lukeminen on tärkeä osa lapsen kasvua ja kehittymistä.

Kirjoitin, kuvitin ja taitoin osan lasten satukirjaa 3-6-vuotiaille lapsille. Työn laajuus 18 sivua, joka sisältää 8 aukeamaa + kannet. Halusin saada kirjaan elävällisen ja mielenkiintoisen tarinan, jonka pohjalle kuvitus rakentuu. Tarkoituksena on tuoda lapselle ja aikuiselle mukava lukuhetki ja kertoa samalla hiukan saunaperinteistä ja taruolennoista.

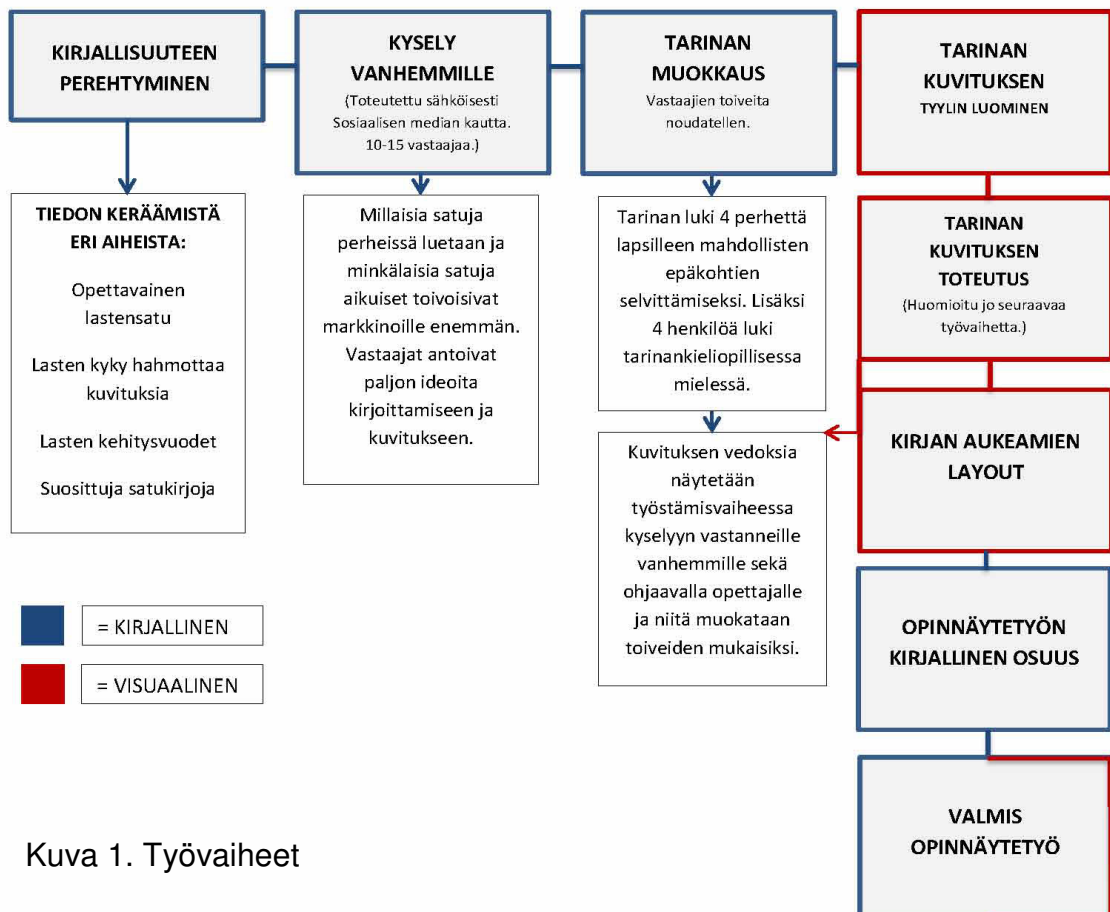
Työssä käsitellään lastenkirjallisuutta ja nykypäivän lukutottumuksia. Siinä käsitellään myös lukemisen tärkeyttä lapsen kehitykselle sekä suomalaisten satukirjojen ominaispiirteitä. Siinä tarkastellaan myös satukirjan kirjoitus-prosessia ja lähtökohtia satukirjan tekemiselle. Tärkeänä osana ovat sadun luonne ja se, miten olen päätenyt juuri kyseiseen aihevalintaan ja mitkä seikat siihen ovat vaikuttaneet. Käsittelen myös lastensatukirjan kuvitusta ja taittoa, sekä esittelen kirjan kuvitukseen vaikuttaneita satukirjoja.

2 Lähtökohdat ja eteneminen

Projektin lähtökohtana on tutustua ennalta itselleni vieraaseen, mutta kiehtovaan aiheeseen ja toteuttaa tyyliltään hiukan erilainen lastensatukirja. Olen lukenut useita lastenkirjoja, joissa tarinaan ja kuvitukseen ei ole mielestäni panostettu tarpeeksi, vaikka lapsi onkin usein se perheen tarkkasilmäisin, joka havaitsee pienimmätkin epäkohdat.

Projekti lähti etenemään siitä, että tutustuin eri tyyliisiin lastensatuihin kirjaston kautta (kuva 1). Pyrin etsimään mahdollisimman erilaisia tyylejä satujen kirjoittamisessa ja kuvituksessa. Kuvitukseen ja tarinoihin tutustumisen jälkeen teetin pienimuotoisen kyselyn tuttavapiirilleni, joilla oli kohderyhmän ikää vastaavia lapsia. Kyselin perheiden lukutottumuksia, vinkkejä lastenkirjan tekoon sekä suosikkisatuja. Muokkasin tarinaa kyselyn vastauksien perusteella vielä enemmän vastaajien toiveiden mukaiseksi.

Aiheeseen perehtymisen jälkeen aloitin tarinan työstämisen. Sitten siirryin itse kuvitukseen. Tein useita erilaisia kokeiluja värien ja tyylien yhteensovittamiseksi, jonka jälkeen aloitin kirjan kohtausten kuvittamisen kokonaisuudessaan.

Kuva 1. Työvaiheet

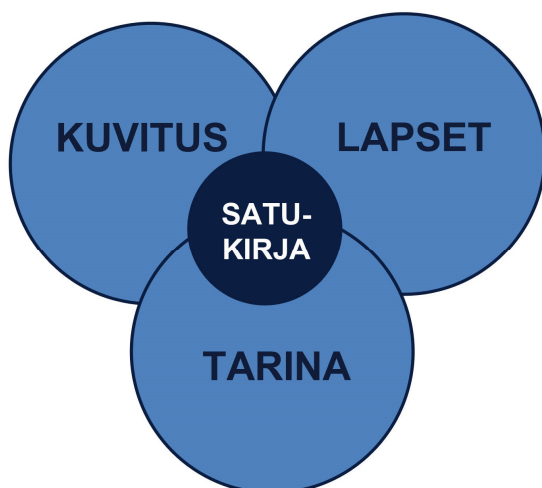
2.1 Lukemisen tärkeys lapsen kehitykselle

Ratkaisevassa asemassa näyttävät olevan lapsen varhaiset elinvuodet ja leikki-ikä. On todettu, että kieleen sitoutunut oppiminen on pysyvää ja näin saadut tiedot ovat jatkuvasti käytettävissä. Ne muistetaan paremmin. Tällöin on helpompaa myös tehdä yleisiä päätelmiä yksittäisten havaintojen perusteella. Kieli-aidon kehittyessä oppiminen käy yhä helpommaksi ja nopeammaksi. Lastenkirjat merkitsevät lapselle tukea ja apua kielen kehittymiselle. Kirjallisuus pystyy tunne- ja elämystasolla jo hyvin varhaisessa vaiheessa jakamaan lapselle tietoa maailmasta, opettamaan oikean ja väärän eroja, näyttämään myönteisiä ja hyviä esimerkkejä tavasta elää. Ja ennen muuta kirjasta on lapselle iloa, se ruokkii hänen kauneudentajuaan ja kykyään käyttää mielikuvitusta. (Ikonen, Marttila & Vaijärvi 1978, 14).

Kirjan tuottamat ilot ja hyödyt eivät ole vähäiset. Niiden pitäisi kuulua kaikille. Ihmisen elämä ei ole helppoa edes lapsena ja silloin lapsi tarvitsee paikan mihin hetkeksi paeta, jos se missä olla mukana ahdistaa. Hyvä lastensatu ei puhu kovuudesta ja väkivallasta, vaan lohduttaa ja näyttää miten maailmassa on kauneutta ja hyvyyttä ja samalla se rohkaisee kestäämään ja ponnistelemaan niin kuin Kenneth Grahamen kirjassa Kaislikossa Suhisee Panin huilu lohduttaa ja rohkaisee pieniä eläimiä. Kirjallisuus on myös avain kielen oppimiseen ja itseenäiseen ajatteluun. Kirja antaa uutta tietoa, opettaa eri kulttuureja, tapoja, löytää yllättäviä ratkaisuja ongelmiin. Tähän lumottuun paikkaan on jokaisella lapsella oikeus päästä. (Ikonen ym, 1978, 22.)

2.2 Viitekehys

Opinnäytetyöni keskeisiä elementtejä (Kuva 2) ovat lasten maailmaan tutustuminen, tarinan kirjoittaminen ja kuvittaminen. Lasten maailmaan tutustun teoreettisten tietolähteiden kautta, sekä kyselyn välityksellä. Tarinan kerrontaan perehdyin teorian, tekemisen ja tutkimuksen kautta. Kuvituksessa käytän apunani lastenkirjallisuutta sekä erilaisia miellekarttoja sadun ympäristöstä. Omia kokemuksia ja mieltymyksiä lapsuudesta hyödynnetään myös kuvituksen työstämisessä.

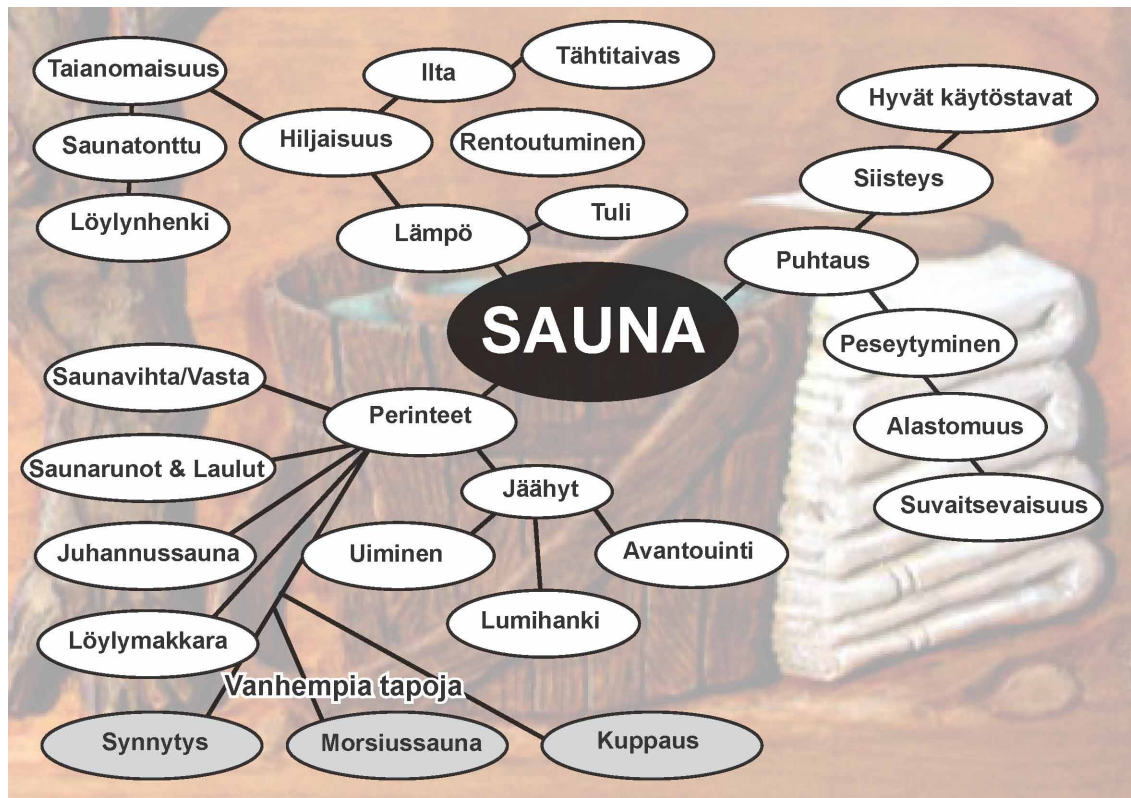

Kuva 2. Visuaalinen viitekehys.

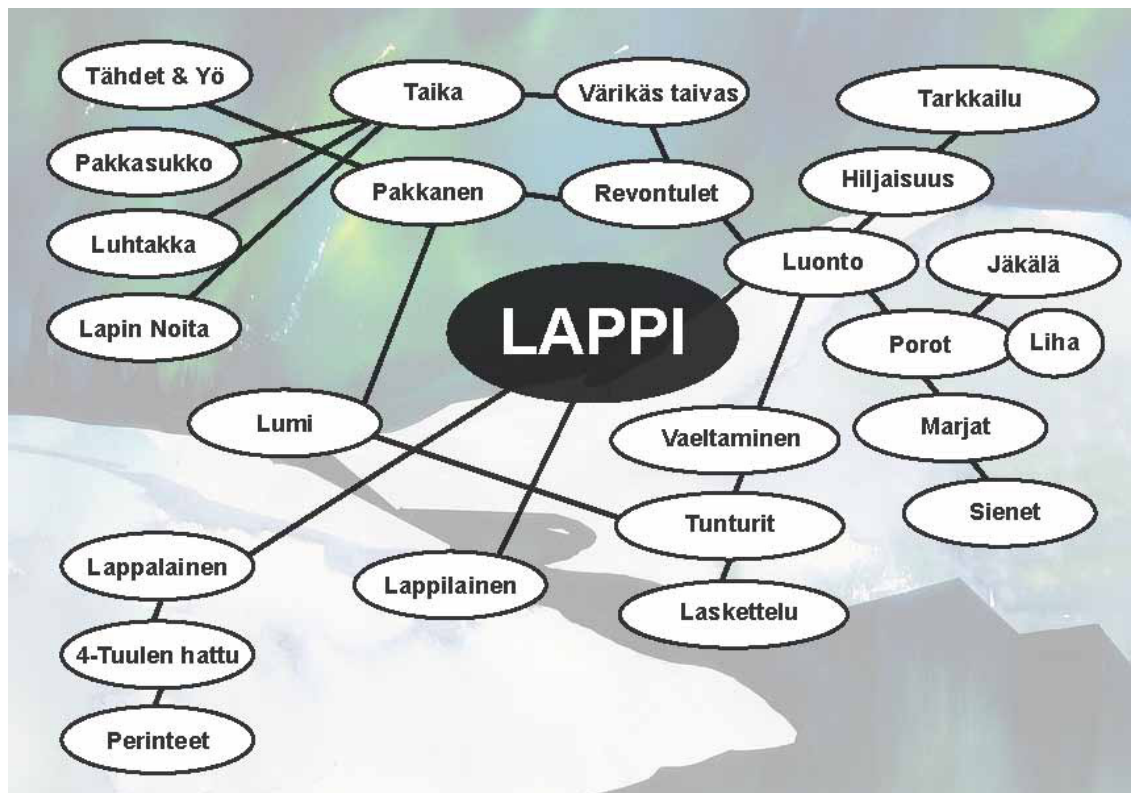
2.3 Perehtyminen aiheeseen

Työn alkaessa tutustuin huolellisesti erilaisiin lähteisiin, joista minulle olisi hyötyä projektin edetessä. Tein lähipiirilleni pienimutoisen kyselyn, jossa selvitin perheiden lukutottumuksia sekä suosikkikirjoja. Kysyin myös vinkkejä lastensadun kirjoittamiseen, sekä siihen, mitä toiveita lapsilla on ollut lukuhetkillä kirjan suhteen. Painotin myös seikkaa, että haluan luoda kirjan, josta nauttivat sekä lapsi että vanhemmat.

Kyselyn ja muiden kirjallisuuslähteiden lisäksi tutkin saunakulttuuria ja lappilaisuutta, joista tein käsitekartat (kuva 3 - 4). Käsitekarttojen avulla rajasin tärkeimmät asiat, jotta voisin hyödyntää juuri niitä myöhemmissä työvaiheissa. Saunasta tärkeimpinä seikkoina pidin lämpöä, rentoutumista, vihtomista sekä perinteitä. Lappilaisuuden suhteen esille eniten nousivat lumi, porot, revontulet ja taianomaisuus.

Kuva 3. Käsitekartta saunasta.

Kuva 4. Käsitekartta Lapista.

3 Satuja ja tarinoita

3.1 Suomalaisen sadun ominaispiirteitä

Suomalaisesta sadusta on moneksi. Ne faabeleita, luontosatuja, kasvukertomuksia, ihmesatuja, legendoja, seikkailusatuja, jopa kauhusatuja, tulevaisuus-kuvitelmia ja utopioita, lyyrisiä satuja, filosofisia satuja. Suomalainen satu osaa hauskuuttaa: se käyttää keinoinaan myös parodiaa ja surrealismia. Suomalainen satu on totinen ja vakaa: arkisiin kertomuksiin sadun lumoa tuo yksittäinen satumainen piirre, vaikkapa eläinten tai kasvien puhe- ja ajattelukyky. Suomalaisen sadun luonto on animistinen: vedenneidot, keijut, sinipiiat ja luonnonhenget pitävät yllä luonnon tasapainoa. Suomalainen satu voi olla myös pelottava, sillä hiidet, jättiläiset, kummitukset, noidat, peikot – jopa paholainen – esiintyvät jo kansansaduissa. (Kolu 2010, 185.)

Suomalaisen sadun suosituimmiksi juoniaiheiksi ovat nousseet seuraavat: sankari saa puolison ja omaisuuden tai sankari joutuu hirviön uhmaamaksi tai jopa rikoksen uhriksi, mutta selvää tilanteesta. Ihmeellinen pako tai ryöstetyn prinsessan tai kaunottaren pelastaminen, esimerkiksi lohikäärmeen, pirun, peikon tai jopa syöjättären luolasta, esiintyy monissa kansansaduissa ja eräissä taidesaduissa. Satu Apo nimeää kuusi suosittua suomalaisen sadun henkilöahmoa: sankari ja hänen vastustajansa, sankarin kilpailija, lahjoittaja, auttaja sekä sankarin tuleva puoliso. Sadut sisältävät myös monesti yksilön sisäisen kasvun ja kehitystarinan. Swanin satu rohkaisee ylittämään vaarallisen ja uhkaavan esteen elämässä. Bruno Bettelheim tähdentää nuoren elämässä hiljaisen kasvun ja kypsymissvaiheen tärkeyttä. Esimerkiksi Ruususen pitkä uni on tulkittu kasvuna aikuisuuteen. Yksilön kasvun ja sosialisoinnin tavoitteisiin voidaan liittää myös yhteiskunnalliseen todellisuuteen viittaavia aiheita tai selviytymistarinoita. ”Tuhkimossa” opastetaan nuoria tyttöjä kertomalla, millainen käytös palkitaan ja miten prinssin saa puoliso. Myös ihmemotiiveja käytetään juonen kehittelyyn sopivalla tavalla. Sellainen on tuhkimon ihmeellinen lasikenkä, jonka ympärille satu punoutuu. (Kolu 2010, 14.)

3.2 Tyyli-vaikutteet

Selasin työtä aloittaessani paljon erilaisia lastenkirjoja, jotta saisin käsityksen, minkälaisia tyyliä niiden teossa käytetään. Jokainen satukirja on oma seikkailunsa ja niiden kuvitustyyli ja kerronnalliset asiat vaihtelevat hyvin paljon. Selatessani kirjoja huomasin kiinnittäväni huomioni kirjan kuvituksen lisäksi myös siihen, miten tekstiosuus erottui kirjasta sekä kuvan ja tekstin yhteisvaikutukseen. Alapuolella esittelen muutamia kirjoja ja kerron, mikä niissä herätti mielenkiintoni.

Toimivana lastenkirjana pidän kirjaa, jonka juoni vetää lukijan mukaan sadun maailmaan. Kuvituksen on toimittava saumattomasti yhdessä tekstin kanssa ja tuettava tarinan juonta, jopa niin että se tuo tarinaan enemmän sisältöä kuin tekstin kautta on havaittavissa.

Lapsen täytyy pystyä rakentamaan satu pelkkien kuvien kautta, sillä varhaislapsuudessa tekstin osuus tarinaa luettassa on painoarvoltaan pienempi kuin itse kuvien merkitys.

Muumi Satukirjassa (kuva 5) on kirkkaat värit ja se on yksinkertaisella tyyllillään toimiva ja hallittu kokonaisuus. Pidän erityisesti kirjan kuvituksen tyylistä asettelusta hahmoja eri syvyysasteille, jolloin saadaan mukavaa kolmiulotteisuutta satuun. Tekstit ovat löytäneet paikkansa kuvan tasaisen väritaustan päältä ja ovat mielestäni helppolukuiset sekä hyvänkokoiset.

Kuva 5. Muumien värikäs päivä.

Maisa Menee yökylään -kirja (kuva 6) herätti mielenkiintoni sen lapsenomaisella kuvituksella. Ääriviivat ovat todella paksuja ja värimaailma on toteutettu hiukan erikoisella tavalla. Jostakin syystä tämä kirja on mielestäni kuitenkin persoonallinen ja siitä löytyy oivallisia yksityiskohtia, kuten tämän kuvan yövalon heijastus seiniä pitkin. Tekstin fontti on isoja ja käsinkirjoitetun näköistä, ja on sijoitettu aina selkeälle väripinnalle.

Kuva 6. Maisa menee yökylään.

Nalle Puhin sadut (kuva 7) ovat hyvin perinteisiä ja laajasti tunnettuja. Niiden kuvitustyyli on maalauksellisempaa, mutta vahvoja värejä on käytetty päähahmojen esille nostamiseen. Kuvissa on rauhallinen ja kaunis tunnelma. Tekstit ovat selkästi esillä sivuilla.

Kuva 7. Nalle Puh; Salaperäinen solmu.

Rasmus Nalle -kirja (kuva 8) eroaa edellä olevista, sillä siinä on selkesti eroteltu tekstiosuus kuvituksesta. Kuvien värimaailma on vaaleampaa ja kaikki elementit ovat tasa-arvoisia. Mukavan lisän tekstikehykseen tuo siihen tyyllitelty kuvitus.

Kuva 8. Rasmus Nallen iloinen vuosi.

3.3 Kysely perheiden lukutottumuksista

Kyselyyn osallistui yhteensä 14 perhettä, joiden lasten iät vastasivat kohderyhmää (Liite 2). Kysyin perheiltä heidän lukutottumuksiaan ja sitä minkälaisia satuja heillä luetaan. Pyysin vanhempia myös nimeämään muutamia suosikkisatuja sekä antamaan vinkkejä lastenkirjan tarinaan ja kuvitukseen. Vastauksissa oli eroja, sillä usean perheen lukutottumukset ja tavat lukea syntyvät jo vanhempien omista lapsuuden tottumuksista. Jotkut perheet pitävät lyhyitä satuja parhaina lapselle, koska silloin lapsi jaksaa keskittyä tarinaan, toisaalta arvostetaan myös pitkiä satuja joita jatketaan aina seuraavana iltana. Pidempiä satuja suosi taankin eniten perheissä, joissa lapset ovat jo hiukan vanhempia ja muistavat tapahtumat tarkemmin sekä keskittyvät kuuntelemaan nuorempia lapsia paremmin.

Melkein kaikki vanhemmat kokivat, että nykypäivän sadut ovat muuttuneet sisällöltään ”köyhemmiksi”, eli tarinaan ei ole enää panostettu kuten ennen vanhaan. Moni koki vanhat ja perinteiset sadut parhaimmiksi. Erityisesti esiin nousivat mm. Ruma ankanpoikanen, Muumi sadut, Rasmus Nalle, Tupu Hupuna ja Pekka Töpöhäntä. Ristiriitaisimpia tunteita herättivät Grimmin sadut, joita yli puolet vastanneista pitivät liian pelottavina lapsilleen. Muutaman kyselyyn vastanneen kohdalla Grimmin sadut sopivat luettaviksi heidän lapsilleen.

Sisällön lisäksi kuvat ovat tärkeässä roolissa. Niiden tulee olla selkeitä ja värikäitä, jolloin lapsi jaksaa keskittyä paremmin tarinaan ja muodostaa oman tarinansa kuvien kautta, jos itse luettavaa tarinaa ei vielä aivan sisäistäisikään. Kuvien kautta herää usein kysymyksiä ja eräs kyselyyn vastannut toivoikin näitä herättely kysymyksiä, joilla saataisiin lapsi ja vanhempi keskustelemaan kirjan tapahtumista. Näitä vinkkejä haluan myös hyödyntää ja ottaa käytäntöön kirjan työstämisvaiheessa.

Poimintoja kyselyn vastauksista:

"Jöröjukka tyylisiä lastensatuja löydy mikä on vähän huonoa liian lällyksi menee kohta kaikki lapsiin liittyvä. älyllisiä olentojahan ne on ja kaipaa enemmän toimintaa kun monet aivottomat "teletappi"-sadut pystyvät tarjoamaan."

- Kahden 4-vuotiaan tytön äiti

"Kirjan alkuun kannattaa muistaa lisätä "Tämän kirjan omistaa _____" rimpsu - meillä ainakin neidille on tärkeää raapustaa nimi kirjaan (pahitteeksi ei olisi myös kohta milloin ja keneltä kirja on saatu tms). Kaikissa kirjoissa tilaa ei ole varattu. Pieni, mutta lapselle tärkeä asia"

- 3- vuotiaan tytön ja 5- vuotiaan pojan äiti

"On nyt huomattu ku poika on oppinu tunnistamaan kirjaimet ja jo hiukan lukemaankin, että isoilla kirjaimilla kirjoitetuja satuja on tosi vaikea löytää jos muksu haluaa itse yrittää lukea kirjaa"

- 5- vuotiaan pojan äiti

"Itse pidän kirjoista, joissa on jonkinlainen "opetus" taustalla. Lapsille visuaalisuus on tärkeää- erityisesti perheen 3-vuotiaalle kuvat on vielä tarinaa tärkeämpiä."

- 3- vuotiaan tytön isä

"Satu minkä lapsi jaksaa ja haluaa kuunnella. Kirjassa oltava paljon isoja selkeitä ja värikkäitä kuvia mistä lapsi voi kehittää mielessä oman sadun."

- 5- vuotiaan tytön äiti

"Koen satujen muuttuneet luonteeltaan kaunistelluimmiksi. Esimerkiksi Grimmin sadut ovat nykykirjoihin verrattuna todella karkeita, pelottaviakin, enkä omille lapsille niitä lue ."

- 4,5- vuotiaan tytön äiti

Kirjan kuvituksessa olen huomionut kyselyyn vastanneiden perheiden toiveita sen mukaan, jotka ovat minusta olleet toimivia ja olennaisia seikkoja. Ensimmäinen toteutettu asia kuvituksessa on "tämän kirjan omistaa" sivu kirjan alussa. Eräs kyselyyn vastanneista vanhemmista kertoi hänen lapsilleen tämän omistuskirjoituksen olevan tärkeä asia ja muistan itsekin lapsuudestaan sen, että oli mukava saada kirjoittaa oma nimensä uuteen kirjaan. Tärkein ja näkyvin seikka ovat isot ja selkeät kuvat sekä tekstin helppolukuisuus, joita vanhemmat toivoivat ja ne olivatkin alusta asti olennaisia asioita kuvituksessa. Tekstin suhteen päädyin käyttämään versaaaleja (isoja kirjaimia), vaikka se ei yleisin käytetty muoto olekaan pitkissä teksteissä. Lapsi erottaa ensimmäiseksi isot kirjaimet ja sen vuoksi ajattelin toteuttaa kirjan versaaaleilla, jolloin lapsi voi jo satukirjan merkeissä harjoittaa lukemisen alkeitaan. Kirjan toisella aukeamalla on kuva erilaisista esineistä, sekä kysymys lapselle siitä mitä saunaan otetaan mukaan. Aukeaman tarkoitus on herättää keskusteluja lapsen ja vanhemman välille.

4 Tarina

Satukirjoja on tarkoitus lukea läpi yhä uudelleen ja uudelleen, jotta lapsi hahmottaa kirjan tapahtumat ja ymmärtää tarinan sanoman. Usein lapsi haluaakin, että sama kirja luetaan iltaisin, sillä se lisää lapsen turvallisuudentunnetta ja luo rutiineja iltapuuhiihin.

Toistaminen helpottaa kirjan sanoman mieleenpainumista, tunnistamista, tuttu-
jen kirjojen erottamista uusista, omien mieltymyksien muodostumisesta. Katsel-
taessa ja luettaessa samaa kirjaa yhä uudelleen aineiston tuttuus viehättää las-
ta. Toisaalta tuntiessaan kirjan sisällön lapsi ei pysty ennakoimaan mitä seuraa-
vaksi tapahtuu. Oikeaan osuva ennakointi synnyttää turvallisuuden tunnetta. Lapselle siis luetaan sama tarina useita kertoja, kunnes lapsi on sisäistänyt sen sanoman. Hyvässä lastensadussa tapahtumat sijoittuvat arkielämään. Tapahtumat ovat usein sellaisia, joita lapsi on myös elämässään kokenut, kuten vierailut mummolassa, kalareissut, kauppareissut, tarhamatka tai kotiaskareet.

Ikonen ym. (1978,87) toteaa kirjassaan, että omia kokemuksia vastaavat kirjat virittävät lapsia jäljittelytoimintaan paremmin kuin täysin vieraat aiheet. Tarinan kirjoitus oli ensimmäinen osa suunnitteluprosessia. Pohdin aluksi pitkään minkä aiheen ympärille lähtisin kehittämään tarinan ja minkä luonteisen sadun haluan luoda tarinan avulla.

Tärkein tavoitteeni oli kirjoittaa tarina, jossa on selkeä juoni huipennuksineen sekä tyylikäs lopetus, joka jättää jotain arvailujen varaan. Halusin tarinasta hiukan taianomaisen, mutta silti pitää sen tavanomaisena johon jokainen lapsi voisi samaistua. Ensimmäinen ideani oli unimaailma, jonne jokainen lapsi ja aikuinenkin ajautuu nukahtaessaan. Kyseiseen maailmaan olisi ollut helppo rakentaa mitä kuvitteellisempia maisemia ja tapahtumia. Lopulta kuitenkin päätin vaihtaa kyseisen aihe alueen hiukan tutumpaan ja minullekin hyvin läheiseen tapahtumapaikkaan.

Ollessani nuori tyttö saunoin paljon äitini, sekä kavereideni kanssa. Saunasta minulla on useita mukavia muistoja ja se on aina toiminut perheemme perinteisenä rentoutumispaikkana. En muista mistä aikoinaan sain päähäni kyseisen kuvitelman, mutta jossain vaiheessa aloin vahvasti uskoa saunassa asuviin henkiolentoihin. Minulla oli tapana istua saunassa ja kurkistella saunan nurkissa oleviin rakoihin, joista höyrysulun foliopaperi loisti valon osuessa siihen oikeas-

sa kulmassa. Tämä valonkajastus ei minulle tietystikään merkinnyt höyrysulkua, vaan kuvittelin sen olevan saunatontun kodista tulevaa valoa. Saunatontuista on keskusteltu paljon, mutta nykyään ne ovat jääneet vähemmälle huomiolle. Kerran mieheni pojan kanssa saunoessamme kysyinkin, tietääkö hän mikä on saunatonttu tai löylynhenki. Poika pyöritteli hetken silmiään ja vastasi, ettei ole kuullutkaan niistä. Tästä hetkestä lähtien tiesin tarinani aiheen ja sen minkä ympärille sen rakennan.

4.1 Tarinan luonne

Tarinassa pätee ajatus, että keskeisempi henkilö on, sitä monipuolisemmin häntä täytyy kuvata. Päähenkilön kautta esitetään tarinan juonenkäänteet. Tilanteet vaikuttavat henkilöhahmoon kuten ne vaikuttavat ihmiseen elämässä ja hän itse voi tai ainakin yrittää vaikuttaa niihin. Päähenkilö on kuin kuka tahansa haluiltaan ja tarpeillaan, ja hänellä on tavoite. Vasta vähemmän keskeiset hahmot voidaan kuvata latteammin, kuten ihmistä, jota tuntee huonosti. Viime kädessä sivuhenkilöllä on vain nimi tai ulkonäkö. Tarinassa ei koskaan ole täysin tarpeetonta hahmoa. Jokaisella hahmolla on sijansa. Jos havaitset omasta tekstistäsi tarpeettoman hahmon, ota se pois. On parempi käyttää vähiä hahmoja kuin täyttää teksti väen paljoudella lukijan ja esityksen ymmärrettävyyden takia. Yhdistele ominaisuuksia, niin saat rikkaita ja ristiriitaisia persoonia, jotka toiminnallaan vievät juonta eteenpäin.

Päähenkilön motiivina on päästä tavoitteeseensa. Pyrkimystä vastustavat vastakkaiset voimat, jotka voivat johtua päähenkilöstä itsestään tai ulkopuolisista tekijöistä. Tarina ei kulje pelkän toiminnan varassa. Sitä rytmittää kuvaus. Kuvaus tukee toimintaa ja maalaa sille taustan. Kuten maalauksessa, toimivat ihmiset ovat keskeisiä, missä tausta luo puitteet. Jos kuvaus on kiihkeää, vaatii se toiminnalta taistelua. Näin tarina on staattisessa tasapainossa. Jos kuvaus on idyllistä ja haluat tekstillesi dynaamisuutta, tee toiminnasta idylliä rikkovaa. Näin kuvaus ja toiminta ovat keskinäisessä vuorovaikutuksessa. (*Teletopelius* /2013).

Kirjoitustyyli on kerronnallinen, jossa on käytetty paljon vuorokeskusteluja. Lauheet on pyritty muodostamaan helposti ymmärrettäviksi. Alla esimerkki kolmannen aukeaman tekstin rakenteesta:

”Saunassa on lämmin ja siellä tuoksuu koivulle. Koivuntuoksu tulee Ukin kesällä tekemästä vihdasta, jonka hän on kuivattanut ja sääs-

tänyt pakkaspäivien piristykseksi. Ukki laittaa folioon käärityt makkarat kiukaan päälle paistumaan. Ne ovat Mimmin suurta herkkua. Ukki vihtoo itseään ja koivunlehdet lentelevät ympäri saunaa.

- Nyt mennään kyllä lumihankeen pyörimään, ettei tule liian kuumat oltavat! Ukki huudahtaa. ”

He juoksevat kilpaa pihamaalle ja sukeltavat pehmeään, valkoiseen lumeen”.

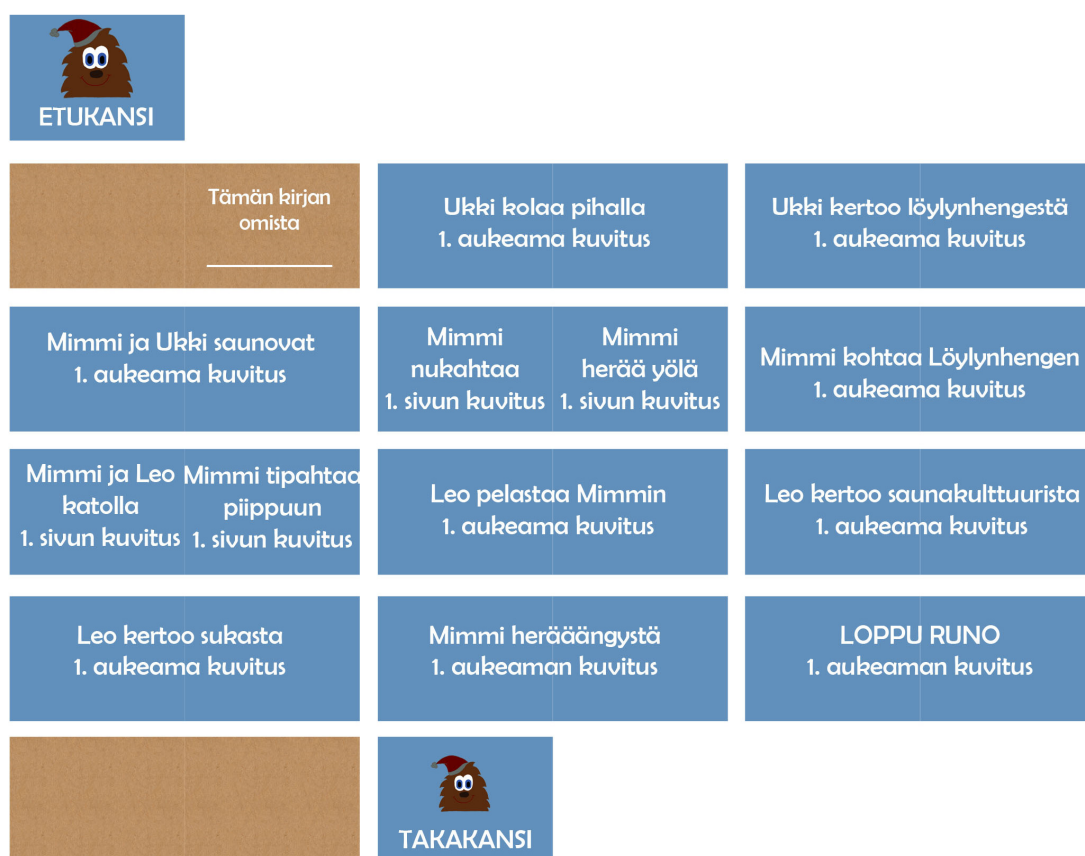
4.2 Päähenkilöiden ominaispiirteet

Tarinassa esiintyy kolme henkilöä: Mimmi, Ukki ja Löylynhenki. Mimmi on reipas ja iloinen tyttö, johon lukijan on helppo samaistua. Ukki on viisas ja vanhempi henkilö, joka kertoo Mimmille mielenkiintoisia juttuja elämästä. Ukki vastaa tarinassa ketä tahansa vanhempaa, joka opettaa lapselle asioita ja kertoo tarinoita elämästä. Löylynhenki on kuvitteellinen taruolento, joka asuu saunassa. Se pitää huolen, että saunojilla on hyvät oltavat ja että löylyä riittää.

Tarinan tapahtumapaikka on perinteinen sauna, jossa moni lapsi on käynyt vanhempiensa kanssa. Halusin tarinaan mukaan myös saunakulttuuria ja ripauksen lappilaisuutta, jota ilmennän enemmän kuvituksen merkeissä. Tarinan myötä lapsi oppii myös, miten saunassa kuuluu käyttäytyä ja minkälainen historia saunalla on ollut. Liian syvälle historiaan ja tapoihin ei upota, koska lapsi ei vielä kiinnostu liian monimutkaisista yksityiskohdista ja tapahtumista. Pintaraapaisu asiaan riittää ja toivon tarinan herättävän kysymyksiä lapsille, mistä muodostuisi keskustelua perheen kesken.

4.3 Aukeamien suunnittelu

Tarinan kirjoitusprosessin aikana tein myös satukirjan aukeamin mallisuunnitelman, josta käy ilmi sadun rakenne ja mitä eri aukeamilla on tarkoitus tapahtua. Synopsin teolla varmistin sen, että tarina etenee johdonmukaisesti ja että sivujen määrä pysyy neljällä jaollisena painopuolen asioiden vuoksi. Toteutin aukeamasuunnittelun visuaalisena, josta käy ilmi sivujen määrä sekä kuvituksen koko (kuva 9).

Kuva 9. Aukeamien mallisuunnitelma.

5 Graafiset elementit

5.1 Kuvitus

Kuvitteellisen maailman luomisessa kuvittajan on osattava hyödyntää rutkasti omaa mielikuvitustaan, sillä satukuvitusta työstäessään kuvittajan on kyettävä ilmaisemaan tarinat saduille ominaisilla keinolla. Kuvan tulee tarjota riittävästi informaatiota ja apuvälineitä, jotta katsoja tietäisi siirtyvänsä toiseen todellisuuteen, sadun ja epätoden maailman piiriin. Taiteilijan on pysyttävä sadun kirjallisuudessa ilmapiirissä. Toiseksi hyvälle kuvitukselle on olennaista yhtenäinen tyyli. Vaikka taiteessaan kuvittaja lähtee traditiosta ja kulttuurinsa kontekstista, näyttää hän todellisen voimansa tyyliinsä omaperäisyydellä, joka parhaimmillaan opastaa lukijansa sadun eri merkityskerroksiin. (Vesterinen 2001, 32.)

Toiseen todellisuuteen ja sadun maailmaan siirtyminen olikin kuvituksen avustuksella yllättäen koko projektin vaikein tehtävä toteuttaa. Suurimman osan projektin aikataulusta vei piirtäminen ja kuvien värimaailman löytäminen juuri sellaiseksi, että ne tuovat satuun oikean tunnelman. Kokeilin useita eri variaatioita, kuten kuva 10 esittää. Lopulta löysin sen, mikä tuntui oikealta kyseiseen tarinaan (kuva 11.)

Kuva 10. Ensimmäinen luonnoskuva.

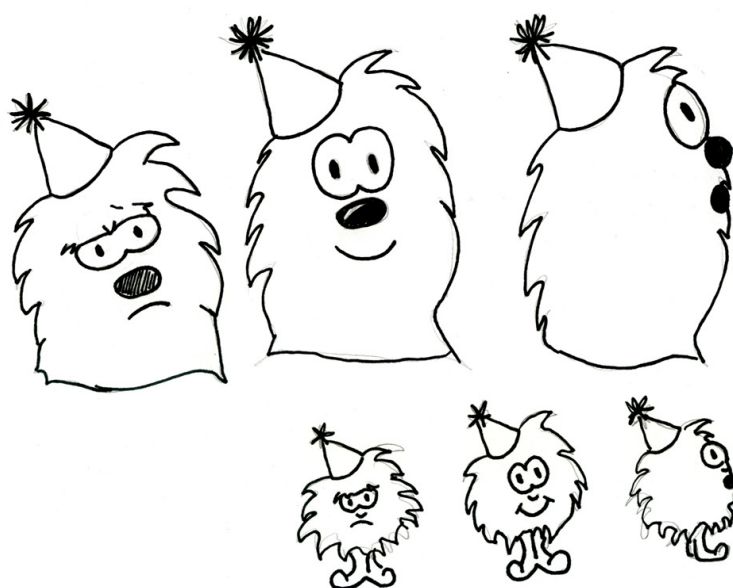

Kuva 11. Valittu väritystyyl.

Muutamien yleisten piirteiden on kuitenkin huomattu helpottavan lapsen visuaalista havainnointia. Näistä yksi on pelkistäminen. Tärkeää on muotokielen puhdistus ja yksinkertaisuus, hahmojen esittäminen kokonaisina ja tunnistamisen kannalta tärkeiden piirteiden korostaminen, jotta kohteen tunnistettavuus säilyy selkeänä. Tämä siksi, että lapsi on vielä suhteellisen harjaantumaton kuvan katselija ja pyrkii aina ensisijaisesti löytämään kuvasta tunnistettavia asioita. Monimutkainen ja hyvin yksityiskohtainen kuva saattaa häiritä lapsen kykyä hahmottaa kuvan kokonaisuutta, sillä lapsi jää herkästi kiinni erillisiin yksityiskohtiin ja harhautuu herkästi tarkastelemaan kuvan kokonaisuuden kannalta epärelevanttejä yksityiskohtia ja samalla unohtaa yksityiskohtien vilinässä jo tarkastelemaansa. Vasta kun lapsi on tarpeeksi harjaantunut, hän pystyy keskittymään ja erittelemään kuvan visuaalisia ominaisuuksia. (Hatva 1993, 125, 135.)

Kuvitus kirjassa on toteutettu mystiseksi, mutta kuitenkin niin, että lapsi tunnistaa tapahtumapaikan ja pystyy samaistumaan sadun päähenkilöön ja tapahtumiin. Haluan, että lapsi voi uskoa ihmeisiin ja pieniin satuolentoihin ympärillään.

Sadun ihmishenkilöt ovat realistisen näköisiä hiukan pelkistetyin piirtein. Tarinan erikoisempi henkikö onkin Löylynhenki. Löylynhenki kuvataan usein saunatonttuna, jolta löytyvät ne tyypilliset tonttumaiset piirteet: parta, harmaa villapaita ja iso nenä. Alusta asti ajattelin, etten työstä tämän tarinan löylynhenkeä tyypilliseen tapaan, vaan lähdän hakemaan sille uudenlaisen ulkoasun joka ei olekaan niin ihmismäisen näköinen olento. Löylynhengen ulkomuoto muodostui lapsuuteni piirrustuksista, joissa olen jo piirrellyt karvaisia hymyileviä olentoja. Kun olen jo lapsena pitänyt kyseisen hahmon muotoa mielenkiintoisena ja hauskana piirtää, voisi se olla toimiva muillekin lapsille pienillä muutoksilla. Ensimmäisissä piirtämissäni kuvissa (kuva 12) löylynhenki esiintyy hiukan suippomaisena karvapallona pystyssä oleva lakki päässään. Muutaman uuden koikeilun jälkeen löylynhenki löysi oman ilmeensa (kuva 13), löylynhenki pyöristyi reilusti ja sai mutkalla olevan lakkinsa pumpulimaisella tupsullaan.

Kuva 12. Ensimmäinen luonnos löylynhengestä

Kuva 13. Viimeisin vedos löylyhengestä.

Toteutin kuvituksen ensin lyijykynällä, jonka jälkeen tussitin työn (kuva14). Valmis tussityö skannattiin ja tämän jälkeen aloitin värityksen käyttäen Adoben PhotoShoppia ja piirtopöytää apunani (kuva15). Tein värityksiä taso kerrallaan, eli koko väritys koostuu useasta eri layerista päällekkäin. Joillakin layereille ovat sijoitettu esimerkiksi puupinnat ja toiselle verhot.

Kuva 14. Mustavalkoinen tussipiirros.

Kuva 15. Väritetty piirros.

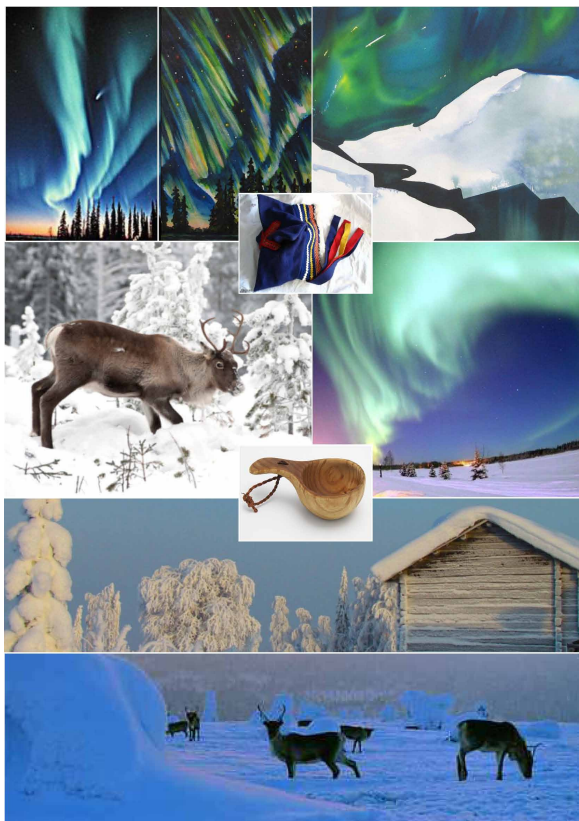
5.2 Värisuunnittelu

Värimaailman suunnittelu kirjaan oli yksi projektin haastavimmista työvaiheista. Tussityökuvat oli väritettävä siten, että ne tukisivat sadun luonnetta. Pääkohtina väryksessä olivat saunakulttuuri ja lappilaisuus. Toteutinkin värimaailman suunnitelun useamman harjoitusluonteisen tehtävän merkeissä yhdessä ohjaavan opettajani kanssa, joiden kautta löysin oikeat värit ja tyyli kuvitukseen.

Ensimmäisenä osana värien suunnittelua etsin itseäni miellyttäviä kuvia saunasta (kuva 16) sekä Lapista (kuva 17), joiden kautta löysin miellyttäviä pintoja ja suuntaa värien kehittämiseksi. Saunan värimaailmassa olennaisin tekijä oli puupinta, sekä valaistuksen luominen. Lappilaisen tunnelman suhteen tärkein seikka oli yötaivas, koska tarina sijoittuu yöhön sekä lumen pinta ja puut.

Kuva 16. Kuvakollaasi, sauna

Kuva 17. Kuvakollaasi, Lappi.

Työstin ohjaavan opettajani kanssa myös värejä ja tekstuureja käsittelevän tehtävän (kuva 18), johon etsin värejä jotka kuvastaisivat tarinan luonnetta ja joita voisin myöhemmin hyödyntää kuvitukseen. Osa kuvan väreistä tuli jo työstetyistä kuvakollaasitehtävistä. Lapin kuvakollaasissa (kuva 17) esiintyvä neljäntuulenhattu toimi inspiraation lähteenä värien suhteen ja sen värimaailmaa (sininen, punainen, keltainen, valkoinen) on tarkoitus käyttää kuvitukseen. Lisäksi osana kuvitusta ovat vihreä ja violetti.

Kuva 18. Värimaailma.

5.3 Typografia

Typografian suhteen halusin valita selkeät ja pelkistetyt fontit. Sadun leipätekstiin tuli harkinnan jälkeen versaali. Eräs kyselyyn vastannut tuttavani huomautti, ettei ole löytänyt paljon sellaisia kirjoja, joissa tekstit olisi kirjoitettu isoin kirjaimin. Hänen 5-vuotias poikansa on aloittanut lukemisen opettelun ja haluaakin itse yrittää lukea satua. Leipätekstin fonttina toimii Myramid Pro (13 pt). Leipäteksti on jaettu pienempiin tekstiosuuksiin ja kaikkien vuorokeskustelujen jälkeen on tyhjä rivi.

Etukannen otsikossa on käytetty kahta fonttia. Book Antiqua -fontti on käytössä Leo sanassa sekä Berlin Sans FB Demi Löylynhengessä.

Tämä on myramid pro

Tämä on Book Antiqua

Tämä on Berlin Sans FB Demi

5.4 Valmiin satukirjan formaatti

Valmiin satukirjan sivukoko koko on vaaka A4 (297x210 mm). Aukeaman koko on 210 x 594 mm. Kuvat ovat koko sivun levyisiä, joillakin aukeamilla kuva on koko aukeaman kokoinen. Tekstit on sijoitettu kulmista pyöristettyyn laatikkoon, jonka läpinäkyvyys on 85 prosenttia. Tekstit ovat useimmiten sijoitettu aukeaman oikealle puolelle, jos aukeamalla on vain yksi tekstiosuus. Kirjan kuvi- tus on toteutettu tussipiirroksina, jotka ovat väritetty koneellisesti. Kuvat on en- sin hahmoteltu lyijykynällä, jonka jälkeen ääriviivat on vahvistettu tusseilla. Kuvi- tus on toteutettu tällä hetkellä 8 aukeamalle, sekä kansille.

6 Pohdinta

Satukirjan kirjoittaminen ja kuvittaminen oli pitkä ja haasteellinen projekti. Tutustuminen lastenkirjallisuuden maailmaan sekä kuvituksen suunnittelu lapsille oli mielenkiintoista ja palkitsevaa. Itselläni ei ole vielä omia lapsia, joten lapsille lukeminen on minulle vielä vierasta. Tästäkin syystä aihe kiinnosti minua ja oli mukavaa selvittää nykypäivän tilannetta satujen lukemisen suhteen.

Projektin alussa suunnitelmissani oli kuvittaa koko kirja valmiiksi tuotteeksi, mutta työn edetessä huomasin aikatauluni olevan liian kunnianhimoinen. Lähdinkin tämän jälkeen rakentamaan kuvitusta ensimmäiselle kuudelle aukeamalle sekä suunnittelemaan kannet ja ”suojasivut” kirjalle. Tarinan runko oli kuitenkin jo syntynyt, joten ajatuksissani on kuvittaa kirja loppuun asti vielä lähitulevaisuudessa.

Kyseinen projekti oli mieluinen, koska pääsin pitkästä ajasta tekemään suunnittelua omalla tyyllilläni ilman erillistä toimeksiantajaa. Samalla se teki kuvittamisesta haasteellisemmän, sillä toimeksiantajan kautta olisin saanut alusta alkaen selkeitä tyyლისuuntia ja toiveita työn tekemiseen. Kun itse toimin omana toimeksiantajanani, oli välillä vaikeaa tehdä valintoja värien käytön ja tyylien suhteen.

Oman haasteensa työhön toi se, että kuvitusta tehdessä on huomioitava sekä lapsi, kuin myös aikuinen lukijana. Se mikä toimii lapselle, voi aikuisen näkökulmasta olla hyvinkin negatiivinen kokemus. Yritin kuvitusta tehdessäni ajatella asiaa aikuisen näkökulmasta, mutta asettua kuitenkin lapsen asemaan jolloin näkisin asiat molempien kannalta selkeämmin.

Kokonaisuudessaan projekti onnistui hyvin ja olen tyytyväinen lopputulokseen. Kuvituksien suhteen voisin vielä hioa lopullisia kuvia pidemmälle, mutta tälläkin hetkellä aukeamat ovat mielestäni yhtenäisiä ja selkeä linjaisia. Mielenkiinnolla odotan palautetta kirjan kuvituksesta sekä lapsilta että vanhemmilta. Haluan tarjota sadun avulla perheille yhteisen hetken mielenkiintoisen sadun merkeissä ja tätä toivon satukirjani tarjoavan kaikille.

Lähdeluettelo

Cousins, Lucy. 2012. Maisa menee yökylään. Wsoy.

Feldman, Thea. 2012. Nalle Puh; Salaperäinen solmu. Sanoma Magazine

Hansen, Carla & Vilhelm. 2007. Rasmus Nallen iloinen vuosi. Tammi 2007.

Hatva, Anja. 1993. Kuvittaminen. Rakennustieto Oy. Helsinki: Karisto Oy.

Ikonen Tuula, Marttila Satu, Vaijärvi Kari. 1978. Lue Lapselle. Yhteiskirjapaino Oy.

Kolu, Kaarina. 2010. Suomalainen Satu 2. Btj Finland Oy.

Kolu, Kaarina. 2010. Suomalainen Satu 1. Btj Finland Oy.

Korolainen ,Tuula. 2011. Muumien värikäs päivä. Tammi.

Pekkola Katariina. 2009. Jouluaiheisen satukirjan kuvitus, kirjoitus ja taitto. Kymenlaakson ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö.

Teletopelius/2013

Vesterinen, Erno. 2001. Kuvan suhde tekstiin.

Omat kuvalähteet

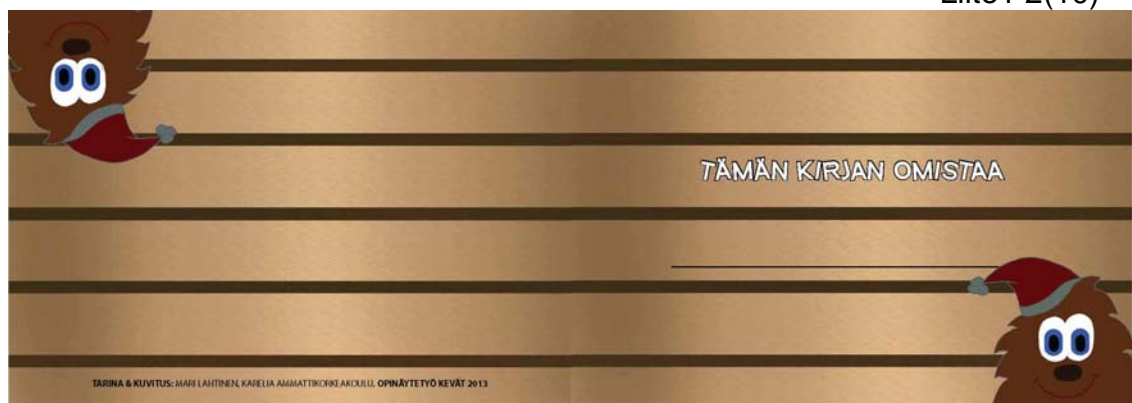
Kuvat 1-4, 9-14 ovat Mari Lahtisen (omia kuvia.)

Liiteluettelo

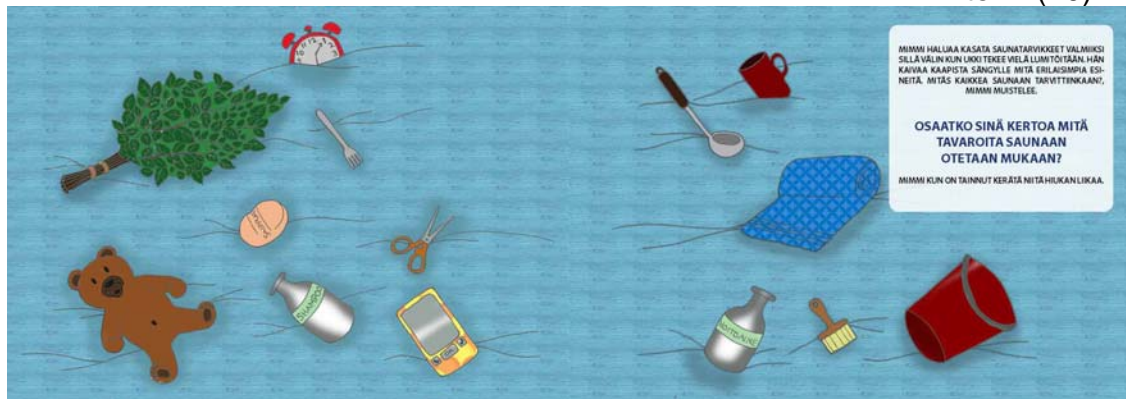
Liite 1. Satukirjan valmiit kuvitukset

Liite 2. Kyselyn kysymykset

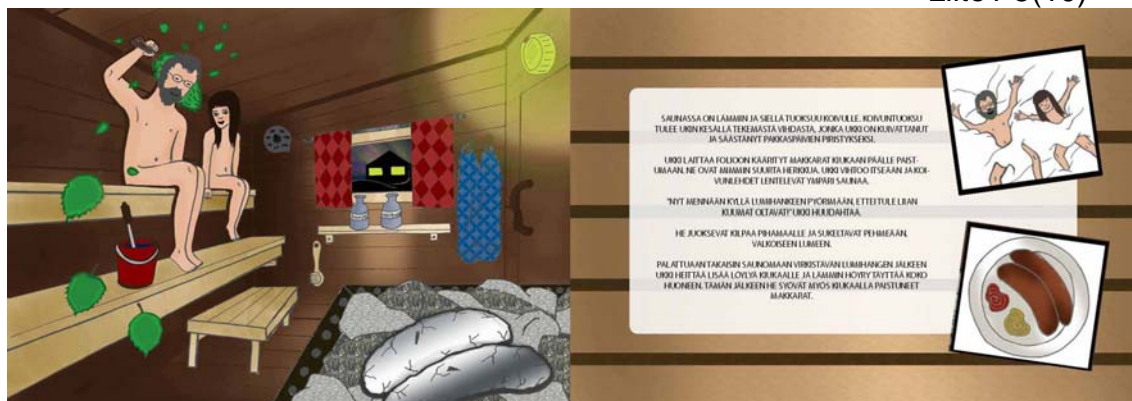
Liite 3. Kirjan tarina

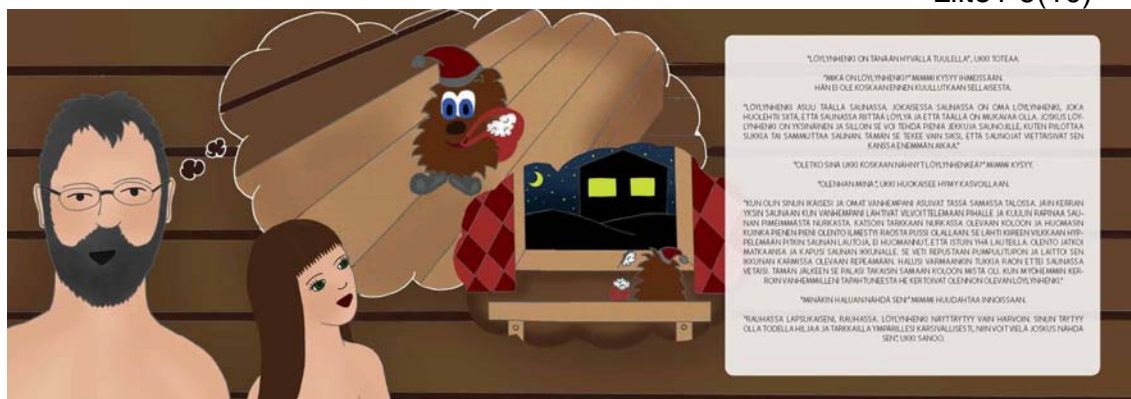
Liite1 4(10)

Liite1 5(10)

Liite1 6(10)

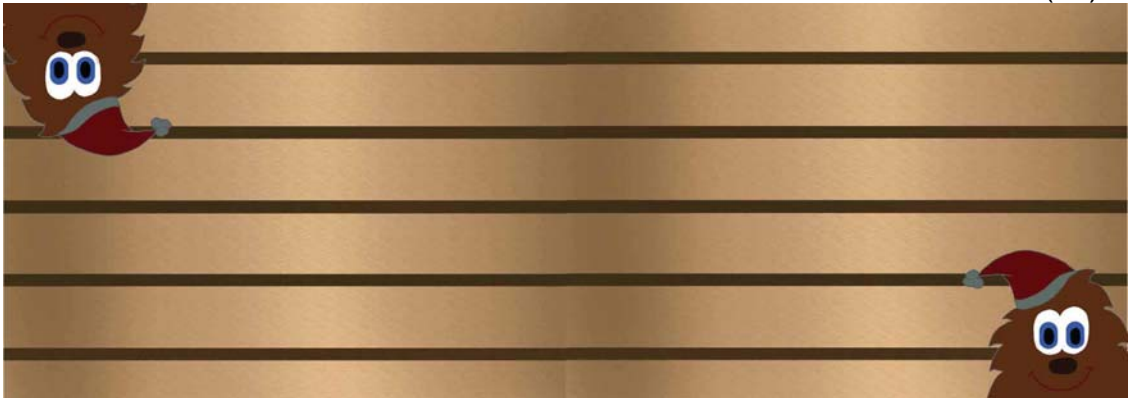
Liite1 7(10)

Liite1 8(10)

Liite1 9(10)

Liite1 10(10)

Kyselyn kysymykset:

1. Luetaanko perheessänne iltasatuja?
2. Millaisia ovat iltasatunne? (Lyhyitä tarinoita, pitkiä satuja, joita jatketaan useana iltana, sarjakuvia...)
3. Kuinka paljon keskustellette iltasatujen tapahtumista lastenne kanssa?
4. Luettiin sinulle iltasatuja pienenä? Onko jokin satu jäänyt erityisesti mieleesi?
5. Koetko iltasatujen muuttuneen ajan myötä?
6. Millainen lastensadun on mielestäsi oltava, jotta sekä lapsi että aikuinen nauttivat satuhetkestä?
7. Mainitse satukirja/ satukirjoja nimeltä, joita teidän perheessänne luetaan eniten ja osaatko vastata miksi kyseinen kirja/kirjat ovat mieluisia?

LÖYLYNHENKI LEO

1.

Eilen on satanut paljon lunta ja silloin ulkona on Ukille paljon töitä. Kun sataa lunta, on Ukin kolattava koko piha, jotta mökki ei hautautuisi lumen alle. Piha on todella iso ja Ukille tuleekin aina kova hiki kolatessa. Mimmi seuraa Ukkia mökin ikkunasta, koska hän on kieltänyt Mimmiä auttamasta, sillä hän on vasta ollut kipeänä. Ei ole hyvä palelluttaa itseään, ettei pöpö pääse yllättämään uudestaan. Ukki tekee kolalla tien myös saunamökille, siitä Mimmi tietää että tänään on kauan odotettu saunapäivä.

2.

Mimmi haluaa kasata saunatarvikkeet valmiiksi sillä välin kun ukki tekee vielä lumitöitään. Hän kaivaa kaapista sängylle mitä erilaisimpia esineitä.

- Mitäs kaikkea saunaan tarvittiinkaan?, Mimmi muistelee.

Osaatko sinä kertoa mitä tavaroita saunaan otetaan mukaan?

Mimmi kun on tainnut kerätä niitä hiukan liikaa.

3.

Saunassa on lämmin ja siellä tuoksuu koivulle. Koivuntuoksu tulee ukin kesällä tekemästä vihdamasta, jonka Ukki on kuivattanut ja säästänyt pakkaspäivien piristykseksi. Ukki laittaa folioon käärityt makkarat kiukaan päälle paistumaan. Ne ovat Mimmin suurta herkkua. Ukki vihtoo itseään ja koivunlehdet lentelevät ympäri sauna.

- Nyt mennään kyllä lumihankeen pyörimään, ettei tule liian kuumat oltavat!, Ukki huudahtaa.

He juoksevat kilpaa pihamaalle ja sukeltavat pehmeään, valkoiseen lumeen.

4.

Palattuaan takaisin saunomaan virkistävän lumihangen jälkeen Ukki heittää lisää löylyä kiukaalle ja lämmin höyry täyttää koko huoneen.

- Löylynhenki on tänään hyvällä tuulella, Ukki toteaa

- Mikä on löylynhenki?, Mimmi kysyy ihmeissään. Hän ei ole koskaan ennen kuullutkaan sellaisesta.

-Löylynhenki asuu täällä saunassa. Jokaisessa saunassa on oma löylynhenki, joka huolehtii siitä, että saunassa riittää löylyä ja että täällä on mukavaa olla. Joskus löylynhenki on yksinäinen ja

silloin se voi tehdä pieniä jekkuja saunojille, kuten piilottaa sukkia tai sammuttaa saunan. Tämän se tekee vain siksi, että saunojat viettäisivät sen kanssa enemmän aikaa.

- Oletko sinä Ukki koskaan nähnyt löylynhenkeä?, Mimmi kysyy.

- Olenhan minä, Ukki huokaisee hymy kasvoillaan ja jatkaa

- Kun olin sinun ikäisesi ja omat vanhempani asuivat tässä samassa talossa. Jäin kerran yksin saunaan kun kuulin rapinaa nurkasta. Katsoin tarkasti nurkkaan ja huomasin kuinka pieni olento ilmestyi raosta pussi olallaan. Se lähti kiireen vilkkaan hyppelemään pitkin saunan lautoja, eikä huomannut minua. Olento jatkoi matkaansa ja kapusi saunan ikkunalle. Se veti repustaan pumpulitupon ja laitto sen ikkunan karmissa olevaan repeämään. Halusi varmaankin tukkia raon ettei saunassa vetäisi. Tämän jälkeen se palasi takaisin samaan koloon mistä oli. Kun myöhemmin kerroin vanhemmilleni tapahtuneesta he kertoivat olennon olevan löylynhenki.

- Minäkin haluan nähdä sen! Mimmi huudahtaa innoissaan.

- Rauhasa lapsukaiseni, rauhasa. Löylynhenki näyttäytyy vain harvoin. Sinun täytyy olla todella hiljaa ja tarkkailla ympärillesi kärsivällisesti, niin voit vielä joskus nähdä sen, ukki sanoo.

5.

Illalla Ukki peittelee Mimmin sänkyyn ja sytyttää yövalon palamaan.

- Hyvää yötä ja kauniita unia Mimmi, Ukki kuiskaa.

- Hyvää yötä Ukki, Mimmi vastaa haukotellen.

Ukki jättää Mimmin huoneen oven raolleen ja palaa takaisin olohuoneeseen. Hiljainen äänen sorina kertoo, että ukki katselee vielä televisiota. Ennen nukahtamistaan Mimmi miettii vielä hetken löylynhenkeä ja sitä miten mukavaa sellainen olisi joskus nähdä. Mimmiä television ääni rauhoittaa ja ei aikaakaan kun Mimmi vaipuu syvään uneen.

6.

Yöllä Mimmi herää outoon valonkajastukseen. Mimmi hieroo unisia silmiään hetken ja huomaa, että valo tulee ulkoa. Mimmi kurkistaa oman huoneensa ikkunasta hämärään talviyöhön ja näkee että saunamökissä palaa valo. - Onko Ukki mennyt keskellä yötä saunomaan?, Mimmi pohtii kummissaan.

Mimmi nousee sängystä, pukee ylleen ovenrivassa roikkuvan saunatakkinsa ja hiipii hiljaa ulos kohti saunaa. Mimmi ottaa eteisestä mukaansa vielä ulkolyhdyn, jottei kompastuisi pimeässä.

7.

Mimmi avaa saunan oven hiljaa ja kurkistaa sisään. Pukuhuone on tyhjä, mutta saunan puolelta tulee valoa. Mimmi hiippailee kohti saunan ovea ja työntää sen auki. Saunan lauteille

on asetettu useita kynttilöitä palamaan siistiin riviin. Yhtäkkiä kiukaan luukku aukeaa ja sieltä kömpii ulos pieni ja karvainen olento jolla on suuret silmät ja hassunkurinen lakki päässään.

- Voihan Sihinän sähinän suihkaus!, olento puhisee itseksensä.

- Oletko sinä Löylynhenki? Mimmi huudahtaa.

Olento hypähtää ilmaan säikähtäen ja päästää suustaan kimeän kiljahduksen. Mimmikin säikähtää ja tiputtaa lyhdyn saunan lattialle. Lyhdyn liekki sammuu ja se hajoaa kymmeniksi sirpaleiksi pitkin lattiaa.

- No johan nyt! Ihan kuin tässä ei olisi tarpeeksi tekemistä tälle yölle ilman tuota lyhtyäkin! Olento tuiskaisee kiukkuisella äänellä ja jatkaa

- Ja Kyllä, minä olen Löylynhenki. Tai itse asiassa oikea nimeni on Leo, mutta te ihmiset haluatte aina keksiä niin erikoisia nimiä kaikille joten olkoon menneeksi.

- Minä olen Mimmi. Hauska tutustua teihin Leo Löylynhenki! Mimmi tokaisee reippaasti ja astuu eteenpäin käsi ojennettuna .

- Taas noita teidän tapojanne, minä en kättele koska minulla ei ole mitään millä kätellä. Hauska tutustua teihin silti Mimmi, Löylynhenki sanoo ja jatkaa. - Hyvin olen tullut toimeen näin omillani, paitsi tänä yönä kun pitäisi tehdä sellaista mikä on minulle aivan uutta.

- Mitä sinun sitten pitäisi tehdä? Kysyy Mimmi ihmeissään.

- Ukkisi ei ole muistanut tänä vuonna nuohota saunan piippua ja se täytyisi tehdä, jotta saunassa olisi turvallista olla, Löylynhenki toteaa.

- Minä voin auttaa sinua puhdistamaan piipun jos haluat, Mimmi sanoo.

- No johan, sehän olisi ystävällisesti tehty jos jaksaisit auttaa minua ja vielä keskellä yötä, Löylynhenki kuiskaa hymyillen.

8.

Mimmi ja Löylynhenki keräävät kuusenoksia läheisestä metsästä ja kasaavat niistä ison kimpun.

- Tällä me varmaankin saamme piipun puhdistettua noesta, Löylynhenki tuumaa.

He kiipeävät saunan katolle ja kurkistavat piippuun.

- Onpas iso nokipallo! Mimmi huudahtaa.

- Kauanko sinä Leo olet asunut tässä samassa saunassa ja eikö aikasi käy koskaan yksinäiseksi täällä? Mimmi kysyy.

- Olen asunut tässä samassa saunassa jo 123 vuotta. Kyllähän minä joskus olen yksinäinenkin, mutta onneksi te Ukkisi kanssa käytte ahkerasti saunomassa, jolloin minulla on aina seuraa. Silloin kun ette sauno minä pidän saunan puhtaana, karkotan hiiret nurkista, tukin pienet raot

seinistä, joita te ette itse edes huomaa ja muutenkin huolehdiin, että saunaan on mukava tulla. Jokaisessa saunassa on oma löylynhenki, joka asuu yleensä samassa saunassa koko ikänsä. Ja me elämme todella pitkään.

- Kuinka pitkään te sitten elätte jos olet nyt jo noin vanha? Mimmi ihmettelee.

- Elämme niin pitkään ettei sitä ihminen pysty edes käsittämään sitä. Silloin kun sauna on jo niin vanha, ettei siellä pysty enää saunomaan vaikka sitä kuinka remontoisi. Silloin on meidänkin aika lähteä pois, koska silloin ei ole enää mitään missä voisimme auttaa teitä ihmisiä, Löylynhenki sanoo.

-Mutta nyt aletaan töihin!

9.

- Voisitko sinä Mimmi kokeilla puhdistaa tätä piippua sillä kimpulla? Minä kun olen niin pieni ja varpailla on vaikea pidellä kiinni kimpusta? kysyy Löylynhenki.

- Tietysti minä voin, sanoo Mimmi ja tarttuu kimppuun.

Mimmi kurottautuu piipun suulle ja työntää kuusen oksista tehdyn kimpun syvälle piipun uumeniin. Iso nokipilvi pöllähtää piipun suusta ulos. Mimmi kurottautuu yhä syvemmälle piipun uumeniin. Löylynhenki seuraa tarkkana vieressä. Kumpikaan ei ehdi räpäyttää silmääkään kun Mimmi varoittamatta tipahtaa piippuun. Mimmi tippuu niin syvälle, että vain hänen kenkensä jäävät näkymään piipun suusta.

- Voi hyvänen aika, miten se nyt noin meni! Löylynhenki huudahtaa.

- Auta minut pois täältä! kuuluu Mimmin vaimea ääni piipun uumenista.

- Kyllä me sinut pois saadaan! Odota hetki niin keksin jotain. Löylynhenki huutaa piippuun.

10.

Löylynhenki miettii kuumeisesti miten saisi Mimmi paran pois piipusta. Löylynhenki katselee ympärilleen etsien jotain ratkaisua ongelmaan. Hän huomaa Mimmin kengissä olevat pitkät solmitut nauhat ja miettii

"Jos vain olisi jotain mihin nuo voisi kiinnittää niin saisin hänet pois tuolta."

Löylynhenki huomaa kuusenoksan kaartuvan saunan katon ylle ja samassa hän oivaltaa keinon pelastaa Mimmi. Löylynhenki avaa Mimmin kengännauhat ja kiertää ne tiukasti oman vartalonsa ympärille. Tämän jälkeen hän hyppää kuusen oksan yli kohti maata. Mimmi nousee piipusta Löylynhengen tupsahtaessa pehmeään lumihankeen.

11.

Nokinen Mimmi ja Luminen Löylynhenki pääsevät takaisin saunan suojiin purevalta pakkaselta. Molemmat ovat uupuneita työstä jonka ovat juuri tehneet. Piippu on puhdistettu perin pohjin, vaikka se vaati jopa Mimminkin hetkeksi sen uumeniinsa.

- Nyt on yön hyvä työ tehty. Kiitos Mimmi sinulle kovasti avusta. En olisi selvinnyt ilman sinua, Löylynhenki sanoo.

- Minusta oli mukava auttaa sinua Leo. Tämä on ollut jännittävin yöni ikinä, Mimmi toteaa.

- Minäkin olen kokenut jännittäviä öitä paljon ja tämä oli yksi niistä. Mutta ajattelepa, että ennen saunassa tehtiin paljon muutakin kuin vain saunottiin. Ennen saunassa laulettiin, kupattiin ja jopa synnytettiin lapsia. Se vasta jännittävää aika olikin. Muutenkin saunaa arvostettiin ennen aivan eri tavalla kuin nyt. Te Ukin kanssa olette aina käyttäytyneet saunassa rauhallisesti ja rentoutuneet siellä niin kuin kuuluukin, mutta olen kuullut tarinoita muilta Löylynhengiltä, joihin olen joskus törmännyt hakiessani oksia metsästä. Joissain saunoissa huudetaan, tapellaan ja jopa viskellään tavaroita. Jos saunassa ei osata käyttäytyä, voi löylynhenki joutua pakon edessä muuttamaan uuteen perheeseen asumaan.

- Hui, eihän saunassa noin käyttäydytä. Me lupaamme Ukin kanssa aina olla kiltisti, jotta sinä saat asua saunassamme rauhassa niin pitkään kuin haluat, Mimmi sanoo.

12.

Mimmi ja Löylynhenki istuvat vielä saunan lauteilla. He ovat laittaneet saunaan muutaman puun, jotta siellä olisi lämmintä. On jo melkein aamu.

- Olen minä joskus yksinäinenkin kaiken kiireen keskellä, Huokaisee Löylynhenki hiljaisella äänellä.

- Minusta on niin mukavaa kun te olette minun seuranani täällä. Täytyy myöntää että olen joskus tehnyt jotain kepposiakin, mutta vain siksi että ette lähtisi luotani niin nopeaa. Kerrankin piilotin sukkasi talvipakkasella, jotta joutuisit etsimään niitä hetken pidempään, Löylynhenki jatkaa ja nostaa suuret silmänsä anteeksipyytäväisenä kohti Mimmiä.

- Sinäkö se olit! huudahtaa Mimmi.

- Muistan kyllä sen illan kun en löytänyt sukkaani mistään. Sitä ei ole löytynyt vielä tänäkään päivänä, Mimmi jatkaa.

- Tiedän, Löylynhenki hymähtää.

Löylynhenki kiipeää alas lauteilta ja hypähtää kiukaan päälle. Hän kaivaa hetken kiukaan kiviä ja lopulta vetää hampaillaan esille mustuneen kangaspalan.

- Tässä on sukkasi. Minä en vain sillä hetkellä ymmärtänyt että kiuas on niin kuuma että se polttaisi sukan kokonaan. Jätin kuitenkin sukan kiven alle, jos vaikka joskus löytäisit sen, sanoo Löylynhenki hiljaa.

Mimmi hyppää myös alas lauteilta ja nappaa sukan Löylynhengeltä. Tämän jälkeen hän moiskauttaa suuren suikon Löylynhengen karvaiselle otsalle.

- En ole vihainen sinulle. Ja sitä paitsi, nämä sukat olisivat minulle jo aivan liian pienet, Mimmi toteaa.

- Seuraavan kerran kun tulen saunaan, otan ainakin kymmenet löylyt ja pidän sinulle seuraa. Tietenkin sillä ehdolla, ettet enää varasta sukkiani? Mimmi lisää.

- Minä lupaan, Löylynhenki sanoo hymyillen.

13.

Mimmiä janottaa kauheasti. Hän avaa silmänsä ja huomaa olevansa omassa huoneessaan.

"Miten minä tänne jouduin?", Mimmi pohtii.

Huoneen ovi aukeaa ja Ukki kävelee sisään.

- Huomenta unikeko. Sinähän nukuit pitkään, Ukki sanoo ja kävelee sängyn laidalle ja tuoden Mimmille kuumaa kaakaota yöpöydälle.

Mimmi hörppää kaakaota. Se maistuu niin hyvälle pitkän yön jälkeen. Ukki ei ikinä uskoisi mitä Mimmille on tapahtunut viime yönä.

- Ukki, minäkin näin sen, Mimmi sanoo.

- Näit minkä? Ukki kysyy.

- No Löylynhengen, tai itse asiassa Leo Löylynhengen!, Mimmi huudahtaa.

- No johan. Vai on meidän hengellämme oikein nimikin, Ukki sanoo hymyillen ja jatkaa

- Tiedämmepä seuraavan kerran saunoessamme puhutella häntä oikealla nimellä.

Ukki nousee ylös ja lähtee kävelemään kohti ovea. Matkalla hän huomaa Mimmin saunatakin ovenrivassa.

- Ohhoh, Miten tämä näin sotkuisesti on päässyt! Vien tämän heti pesuun, Ukki sanoo ja nappaa saunatakin mukaansa.

Mimmi hymyilee. Hän tietää kyllä miksi saunatakki on likainen, mutta se jääköön hänen ja Leo Löylynhengen salaisuudeksi.

15.

KUN SEURAAVAN KERRAN MENET SAUNAAN. KATSOHAN TARKASTI NURKKIIN, VOIT OLLA VARMA ETTÄ SIILTÄ SE LÖYLYNHENKI KURKKII. HEITÄ SIIS LÖYLYÄ VIELÄ VÄHÄN JA KUISKAA"JÄÄN VIELÄ HETKEKSI VIERELLESII TÄHÄN"